

EVANGELIKUS ÓRÁLLÓ

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETILAP.

A lapot szellemi és anyagi tekintetben illető mindennemű postai küldemény, a hirdetések szövege és ára, valamint az esetleges reklamáció is a lap tulajdonosához: Noszkó István lelkészhez Rákoskeresztúrra (Pest megye) küldendő. ☒ ☒

SZERKESZTIK:
RAFFAY SÁNDOR NOSZKÓ ISTVÁN
 budapesti lelkész. rákoskeresztúri lelkész.
 FŐMUNKATÁRSÁK:
SCHOLTZ ÖDÖN BLATNICZKY PÁL
 ágfalvi lelkész cinkotai lelkész.
GÖMÖRY JÁNOS
 eperjesi főgym. igazgató.

Megjelenik hetenként egy iven.
 A lap ára:
 Egész évre 12 K
 Félévre 6 K
 Negyedévre 3 K
 Egyes szám ára 40 f.
 Hirdetések és pályázatok ára:
 Egész oldal 40 K
 Állandó hirdetések meg egyezés szerint

TARTALOMJEGYZÉK: VEZÉRCIKK. **A kultuszminisztérium államtitkári állása.** *) **CIKKEK**: Jubileumi alkotás. Farkas Gejza. **Fizessenek-e az egyházi tisztviselők egyházi adót?** Inspektor. **Uj zászló.** Csengey Gusztáv. **A szentlélek mint galamb.** Raffay Sándor. **A protestantizmus hivatása.** Zimmermann Rezső. **Levél a szerkesztőhöz.** Szűcs Imre. **Irodalom. Kalászkok az étet kenyéréhez. Belélet.** — **Pályázatok és hirdetések**

A kultuszminisztérium államtitkári állása.

(*) Befejezett dolog, hogy Székely Ferenc igazságügyi miniszter helyébe Ő Felsége Balogh Jenő kuluszminiszteri államtitkárt nevezte ki. A kultuszminiszteri államtitkári állás tehát megüresedett. Evangeliumi egyházunk erre az államtitkári állásra igényt tart.

Nem törvény rendel el ugyan, — modern államban nem is rendelhetné, — de a hatalmas és a befolyásos róm. kath. egyháznak tenni szokott engedmények közé tartozik, hogy a magyar kultuszminiszter mindig róm. kath. vallású férfi. Tudtommal a mostani kormány volt az első, amely e miniszteri tárcát, legalább ideiglenesen, protestáns emberrel, az unitárius vallású Székely Ferenc igazságügyi miniszterrel láttatta el. A kath. atyafiak azonban már ez ideiglenes ellátás miatt is nyugtalankodtak, sőt zúgolódtak és siettek a néppárt egykori vezérére, a ma is kormányzó Zichy János grófot állíttatni a minisztérium élére.

Nekünk, őszintén kijelentjük, semmiféle kifogásunk nincsen az ellen, hogy a kultuszminiszter róm. kath. vallású férfi legyen és maradjon. Sőt elismerjük, hogy egészen logikus követelmény, hogy amíg a r. k. püspökök általában a főpapokhoz tartozó egyének megválasztása és kineveztetése, valamint az egyházi javak nagyobb részének a kezelése a minisztérium hatáskörébe tartozik, addig ezen ügyeknek a király nevében

való intézését róm. kath. vallású emberek lássák el. Ilyen módon a féltékenykedés, meg a félreértés lehetőleg kizárva marad. Ámbár merőben jogosulatlan volna az a feltevés, mintha u. e. ügyeket protestáns emberek nem tudnák ép' oly elfogulatlansággal és tárgyilagossággal kezelni és intézni, mint egy r. kath. vallású miniszter. Hiszen ép' az a mi bajunk, hogy a protestáns embereink sokkal előzékenyebbek, kiméletesebbek és kedveskedőbbek a r. kath. egyház minden érdekével szemben, mint a saját egyházaik és hitvéreik dolgaival szemben. S ezt különösen a kultusztárca keretébe tartozó ügyeinknél tapasztaljuk már évtizedek óta. De tapasztaljuk az országgyűlés mindkét házában is, ahol protestáns képviselőink a mi érdekünket vagy meg sem szólaltatják, vagy olyan tessék-lássék módon teszik, hogy annak ugyan semmiféle súlya nincsen. Ezért is semmiféle ellenvetésünk nincs az ellen, hogy a kultuszminiszter r. kath. vallású legyen és maradjon. Az egyik államtitkári állásra azonban föltétlenül igényt tartunk!

A koalíció klerikális kultuszpolitikája úgy kívánta, hogy még az egyik államtitkári állásra is r. kath. embert állítsanak. Náray Szabó Sándor maig is viseli ezt a méltóságot. Ennek következtében egyszerre három államtitkárja lett a kultuszminisztériumnak. Mindahárom más-más vallású volt. Ez ellen sem volt kifogásunk. Elvégre olyan sok ott a dolog, hogy három államtitkárt is foglalkoztathat.

Azt azonban már nem hagyhatjuk szó nélkül, hogy Molnár Viktor eltávozásával az ő helye maig is üresen áll s így evang. egyházunknak s egyházunk sokszor nagyon is fontos és életbevágó érdekeinek ma a kultuszminisztériumban sem képviselője, sem szószólója nincsen. Arra, hogy a mi egyházunk érdekeit is védi és képviseli a református vallásu államtitkár, a legutóbbi események óta többé nem hivatkozhatunk. Volt idő, amikor két evangélikus vallásu államtitkár volt a kultuszminisztériumban és a református atyafiak soha semmiben sem szenvedtek rövidséget. Fatális véletlen talán, hogy az államsegély egyenlő kiosztásának egyedül törvényes és helyes gyakorlatát ép akkor változtatták meg, amikor evangélikus vallásu államtitkár nem volt a minisztériumban. Akár véletlen, akár szándékos, akár a protekció óriási nagyságának, akár a protestáns államtitkár gyengeségének a gyümölcse volt ez a kellemetlen eset, az bizonyos, hogy a református testvéregyház vezetőibe vetett bizalmat megingatta közöttünk és arra a meggyőződésre kényszerít bennünket, hogy a református vallásu államtitkár még egyáltalán nem kezesség arra nézve, hogy az egész magyar protestantizmus összes érdekei igazságos és pártatlan kielégítetést nyernek.

Ezért is, mert vannak jogos, komoly és életbevágó nagy érdekeink, — de meg történeti jogon is, mint a r. kath. egyház után legrégebbi törvényesen elismert egyház, — a kultura jogán is, mint akik évszázadok óta a legnagyobb szolgáltatásokat tettük a magyar közművelődésnek, — jelen helyzetünk és szolgálataink jogán is, mint akik a legnehezebb viszonyok között teljesítjük valläserkölcsei és hazafias hivatásunkat: mi, evangélikusok igényt tartunk az egyik kultuszminisztériumi államtitkári állásra!

Joggal elvárhatjuk, hogy ezt az igényünket a kormány elismeri, evang. egyházunk vezető férfiai pedig támogatják és érvényre juttatják.

Jubileumi alkotás.

Tudva levő dolog, hogy a reformációnak közeledő 400 éves jubileumára evangélikus egyházunk valami jubileumi alkotásról gondolkozott. Sok terv és már egy néhány határozat is látott napvilágot. Legutóbb az egyetemes közgyűlés oly határozatot hozott, hogy alapot gyűjt oly célból, hogy annak kamataiból a lelkész képzést lehetőleg ingyenessé tegye.

Ezen határozathoz óhajtanék hozzá szólni, a mi nem könnyű feladat a nélkül, hogy félre ne értessem.

Nem könnyű először azért, mert az egyetemes gyűlés határozatával állok szemben, másodszer azért, azt a ki e határozattal nem ért egyet, könnyen az a vád érheti, hogy ezen első látszatra kegyesnek tetsző célnak nem barátja.

Azonban e nehézségek egyike, sőt mindkettő együttvéve sem képes visszatartani attól, hogy a dologra rá ne világítsak s már most határozottan ki ne mondjam, hogy — bár a szándék elismerésre méltó — de a gondolat éppenséggel nem szerencsés; épp azért jubileumi alkotásnak nem ajánlom.

Ha az utóbbi nehézséget sikerül leküzdenem — az első aztán magától megszűnik. Az eszme jubileumi alkotásnak két szempontból sem alkalmas.

Egy az, hogy ez az ingyen oktatás már többé kevésbé eddig is megvan. A theologusok nagy része nem hogy ingyen ellátásban részesül, hanem egyike másika, ha takarékos, még csinos összegeket meg is takaríthat a stipendiumokból. De a mi fő, én azt a gondolatot veszedelmesnek tartom magának a lelkész nevelés s így egyházunk jól felfogott közérdeke szempontjából.

Mert én a theológiákat a selejtes elemek invasiójától s tultengésétől félttem. Existenciák — minden hivatottság rávalóság s kellő intelligencia nélkül fogják theológiánkat elárasztani — s így lehetővé fog válni, hogy a lelkész-szükséglet fedezve legyen; de milyen elemekkel?!

Már most is „proximus ardet Ucalegon!“

Azt mondhatná valaki — az állam is ingyen neveli, ingyen tartja a tanító növendékeket. De az állam által feltartott intézetekből is sok esetben milyen elemek kerülnek ki?

Tessék csak néhány évre visszamenőleg átlapozni pld. a pozs. teologia jelentéseit s ott az évzáró igazgatói beszédeket átfutni. . . .

Nem! Az ingyenes oktatás nem lehet cél — a mint, hogy sokaknál az lesz — ettől az egyh. élet fellendülését ne tessék várni. Ellenkezőleg az ingyenes teologiai oktatást szabályozni kell. Nem boldogot, boldogtalant négy éven át ingyen ellátni; hanem a jótéményes ellátást olyan feltételekhez kötni, a melyek a befektetett tőkének erkölcsi tekintetben való kamatoztatását is garantálják. Nekünk nem lehet érdekünk, hogy sok lelkészünk legyen, hanem, hogy a kor magaslatán álló, gondolkodni tudó, egyházát szerető s érte tenni tudó buzgó lelkészi karunk legyen!

Ezzel le is számoltam ez ideával

Azonban ezek után most már a kegyes olvasó bizonyára rámfogja olvasni az apostol szavait. „Kicsoda ti köztetek bölcs és tudós? mutassa meg!”

Hát — kérem — egész tisztelettel s őszintén beismerem hogy én nem merem magamról állítani, hogy „én is Arkádiában születtem” — még kevésbé azt, hogy a bölcsesség körét feltaláltam legyen.

Én csak az Ur szavaira hivatkozom: „Nem jö el ugy Isten országa, hogy ember eszébe vehetné.” (Luk. 17. 20.) S ez bizonyos irányba tereli tervezgetéseimet, abba, hogy a terv ne legyen lármás, kirívó vagy kihívó, a látszatot kereső.

Evangyeliomi egyházunk szerepe a szegénység, a csendes, talán láthatatlan működés. Nem jö el az Istennek országa, hogy azt az ember eszébe vehetné!

Alkossunk tehát olyan valamit, a mit a világ észre se vegyen — de egyházunk annál inkább megérezze — alkossunk oly forrást, a melynek csörgedező vizéből az egyház minden tagja felüdülne s a mely, mert mindnyájunkat egyaránt érdekel, mindnyájunk érdeklődését felköltöni képes legyen . . .

E célból nem is kell nekünk újat alkotnunk. Van nekünk nem egy — de sok szép alkotásunk; de a mely alkotások egynémelyike satnyul, esenevész.

Karoljuk fel támogatást váró intézményeinket!

Nekünk nem kell okvetlenül új bástya, nekünk nem kell okvetlenül új esemetét ültetnünk egyházunk kertjébe. „Tartsd meg, amid vagy!”

De nyissunk forrást, a miből megtarthatjuk. Még ez a forrás se legyen új. Csak a meglevőt fejlesszük.

Karoljuk fel a „Közalapot.” Néhai való Radvánszky Antal báró, egyet. felügyelő sas szeme meglátta az „egy szükséges dolgot.” Ennek van jó negyed százada.

Máig is érthetetlen előttem, hogy a vezető körök miért ellenezték létesítését.

Ha sokalták a két két forintot családonként, lehetett volna akár tíz évi részletben kivetni, hivaiknek tulnyomó nagy többsége örömmel hozta volna meg azt a csekély áldozatot s ma milliók felett rendelkezhetnénk. De ha ma is felhívjuk a közönséget — nincs benne kétség, mindenki megadná a két forintját, főképp ha tekintetbe vesszük, hogy még öt évünk van s az összeg öt részletben lenne törleszhető.

S amit aztán tehetnénk s a mit feltétlenül tenünk kell: egy olesó napi lapot kell alapítanunk, a mely politikai tekintetben pártatlan lenne és minél behatóbban foglalkoznék egyházi ügyeinkkel s így egyházunk iránt a közérdeklődést ébren tartaná és segítené a szétszórt csontokat összetartani . . .

Nem alkotás — első sorban a *mentés* gondolata legyen a jubileum gondolata. 1910-ben 477 veszteségünk volt reversalisok útján, ezt a lelkész képzés ingyenes voltával meg nem mentjük. Itt az írott szót kell segítségül hívni, hogy az az ország legfélreesebb zugába is elvihesse „az örvendetes hirt!” . . .

Én csalhatatlanságot nem vindicálok magam számára. Egyházam jövőjéért aggdó lelkem adta e gondolatokat tollamra, mint a melyeket alkalmasaknak találok arra, hogy a bizonytalanságból kivezessenek s egy szebb jövőt előkészítsenek.

Farkas Gejza.

Fizessenek-e az egyházi tisztviselők egyházi adót?

Az Órálló ez évi első számában a szerkesztői üzenetek rovatában foglalkozott azzal a kérdéssel, hogy az egyháztisztviselők mentesek-e és mentesíthetők-e az egyházközségi adó fizetésének kötelezettsége alól? A kérdés első részére adott válasz az volt, hogy a zsinati törvények az egyházi tisztviselőket nem mentesítik az egyházi adók alól; a második részre pedig az, hogy a gyülekezetek a legtöbb helyen maguk mentik fel tisztviselőiket az egyházi adó alól. Hozzáteszi végül, hogy a méltányosság az volna, ha az egyházi tisztviselőknek a gyülekezettől élvezett jövedelmeik után nem kellene egyházi adót fizetniük.

Engedje meg az igen tisztelt Szerkesztőség, hogy ebben a kérdésben, melyet sokkal fontosabbnak tartok, mint aminőnek első tekintetre látszik, szerény véleményemet elmondhassam. A zsinati törvények revíziója előtt nem árt ilyen kérdéseket több oldalról is megvilágítani.

Előre bocsátom — bár névtelenül kívánok maradni, — hogy magam is egyházi tisztviselő vagyok, bár javadalmazás nélküli, tiszteletbeli állásban. Ebbeli minőségben azonban bő alkalmam nyílt és nyílik épen az egyházi adózás kérdésével is behatóan foglalkozni. E mellett világi közigazgatási tisztviselő is vagyok s ezen a téren is bőséges alkalmam nyílt és nyílik az önkormányzati adózás, sőt általában az adózás kérdésével foglalkozni.

A dolog valóban úgy áll, hogy a zsinati törvények nem mentesítik az egyházi tisztviselőket az egyházi adók alól az egyháztól élvezett jövedelmeik után sem. Épen így nem mentesítik a világi törvények a községi tisztviselőket és egyéb alkalmazottakat a politikai községi pótdadók alól. Kivételes törvényes intézkedéssel csak a törvényhatósági joggal bíró városok — politikai községek — alkalmazottjai voltak mentesítve eddigelé. Valamint mentesítve voltak a vármegyei és állami alkalmazottak stb. Mely kivételek természetesen az alapítélet csak megerősítik.

Az általános szabály tehát valóban az, hogy az egyházi tisztviselők az egyházi adót az egyházközségtől élvezet javadalmuk után ép úgy fizetni tartoznak, mint a politikai községi alkalmazottak a politikai községtől élvezett javadalmuk után a községi terheket, — ha csak kivételes szabályokban fel nem mentetnek az alól.

A további kérdés az: felmentheti-e az egyház-község a saját tisztviselőit az egyházközségtől élvezett javadalom utáni egyházi adó alól? Az én véleményem is az, hogy felmentheti; hozzá kell azonban tennem, hogy csak felsőbb hatósági jóváhagyás mellett. E nélkül a felmentés jogilag érvénytelen s bárki által bármikor megtámadható.

A méltányosság tekintetében is egyetértenék az igen tisztelt szerkesztőség felfogásával abban az irányban, hogy az egyházi tisztviselők szempontjából méltányos volna, ha ők a gyülekezettől élvezett jövedelmeik után nem rovatnának meg egyházi adóval. Ámde itt két, szerintem igen fontos körülménnyel kell még számot vetnünk.

Az egyik az a nagy elv, a mely a szabadelvűséggel, tehát épen a protestantizmussal összefügg, az általános teherviselés elve. Az adómentesség privilegium, kiváltság! Ezt a privilegiumot döntötte meg a nemesekkel szemben az 1848-iki törvényhozás, örök dicsőségére az akkori időknek. Ebből az elvből folyik az, hogy az állami alkalmazottak is fizetnek állami adót az államtól élvezett javadalmaik után. Ebből a nagy jelentőségű elvből kifolyólag támadják folyton és joggal, bár mind ez ideig eredménytelenül a katonák adómentességének privilegiumát. Ennek az elvnek folyamánya, hogy 1909-iki törvényhozás megszüntette a törvényhatósági alkalmazottak helyhatósági adómentességét, bár az államiakét még fentartotta. Erről az elvről nekünk protestánsoknak szabad a legkevésbé megfeleledoznünk.

A másik körülmény a gyakorlati szempont. Közvetlen megfigyelésből és tapasztalásból tudom, hogy mekkora erkölcsi töke rejlik abban, hogy én, mint politikai községi tisztviselő, nem vagyok mentesítve a községi pótdó fizetése alól. Szolgálatomat még akkor kezdtem, mikor pusztán gyakorlat alapján reánk nem vetették ki a községi pótdót szolgálati járandóságunk után. Tudom, mert tapasztaltam eleget, hogy mennyire másképpen bírálják el akkor minden újabb megterheléssel járó még oly üdvös és elkerülhetlen eszméinket és javaslatainkat, mint azóta, mióta mi is fizetjük a közöltséget. Akkor egyszerűen azt vetették ellene: könnyű nekünk, nem a mi zsebünkre megy! Ma ez a mindig kéznél fekvő és mindig hatásos ellenérv(?) kiesett a „Minek a“ felfogásuk kezéből.

Igy van ez az egyházi közigazgatásban is. Ezt is tapasztalásból tudom. Nekem a bizonyára mindenütt másutt is található minden áron ellenzékieskedni akarókkal szemben épen az egyik, legerősebb fegyverem: a teherviselésben én is kiviszem részemem; amit megszavazunk, az én zsebemre is megy!

Méltóztassanak mindezek fölött gondolkozni azoknak, akik méltányosnak találnák, ha az egyházi tisztviselők a gyülekezettől kapott javadalmaik után az egyházi adótól mentesíttetnének.

Inspektor.

Új zászló.*)

Irla: CSENGEY GUSZTÁV.

1. *Ősszel virult fel szép tavasz virágunk
Tavasz reménye az, mi ünnepel,
Tavasz reménnyel boldog ifjuságunk
Az új lakásban új zászlót emel.
De hogy felettünk leng a szép szivárvány,
Ez új is csak a régi szerelem:
„Pro libertate“ volt a régi szárnyán —
S az új lehetne hozzá hűtelen?*
2. *Rá ők írák a szabadság vitézi,
Kik érte vívtak, érte haltanak;
Késő utód fájón csodálva nézi,
Zászlójukon hogy száll alá a nap.
Ott a majtényi sikon hogy lerakták
Mint béke árát kétszáz év előtt:
Azt a szent jelszót örökségül adták,
Az ifjak onnan nyernek új erőt.*
3. *Óh az új zászló, mely alá ma állunk,
Reád, nagy eszmény, nem lesz cáfolat! —
A régi jelszó most is ideálunk,
Mig a magyarból egy, csak egy marad.
„Pro libertate“ zeng ma is szivünkben,
S megyünk a régi vértanuk nyomán,
Csak az a fegyver nincs kezünkben:
Mi jobb utat tör, az a tudomány.*
4. *Egy hosszú század új időt teremtett,
S a tudomány volt benne a vezér;
Fényt, meleget hová világa nem vet,
Ott a sötétben csirázás nem él.
Ez új korunknak éltetője, napja,
Halad az élet föltarthatlanul,
Ez bölcs irányát már csak tőle kapja,
Ma nem haladhat, aki nem tanul.*
5. *Nem önhibánk, hogy ránk elkésve áradt:
Ránk feküdtek véres századok;
Mig béke lett, a tört nemzet kifáradt,
Soká pihent és hosszan álmodott.
Amig mi vívtunk a szabad hazáért
S ránk tiporva dült török, tatár:
Kimívelődni Europa ráért,
S munkája dúsabb aratásra vár.*
6. *Hosszan pihentünk. . . Tán soká aludtunk? —
De öntudatra hitt az ébredés;
Megértjük immár: amit tenni tudtunk,
A színvonalat elérni mind kevés.
Ki rég halad már, az nem megy sietve,
Sok, nagy mulasztás nem sarkalja már,
De az elkéssett fut, rohan lihegve,
Hogy utólérje azt, ki messze jár.*

*) Szavaltatott Eperjesen a főgimnasiunai ifjusági zászló avatási ünnepélyen.

7. *Előre hát! — E zászló int minékünk,
Ez ismeretnek sok a hézaga;
Ha mi a művelt kor nyomába lépünk,
Az szebb jövődönk biztos záloga.
Előre csak! — Nem ütközik beléje
A régi, büszke nagy tradíció:
De hogy hazánk a vívott célt elérje
Nem töredék, de kell a millió.*

8. *A milliókat üdvözítse lelke
E küzdelemnek! — Ez teremt nagyot.
Aki a népet nemzetté emelte,
Az a nagy hős is erről álmodott.
Hogy megtörék, az nem a nép bukása,
Csak ő bukott el: a nagy eszme él;
Kell, a világ hogy egyszer győzni lássa!
Bár új alakban ma is ez a cél.*

9. *Ertsék meg, akik e zászlón olvassák,
Hogy az igazság szabaddá teszen,
S a szabadság a legnagyobb igazság,
Mert műveltté csak szabad nép leszen.
S e néperőt ellenség ha bántja,
Bátran lecsap rá az a régi kard,
S száll diadallal milliók imája
Az égre: „Isten áldd meg a magyart!“*

A szentlélek mint galamb.

Jézus megkeresztelésének történetét mind a négy evangélium elbeszéli. Máté szerint akkor a Szentlélek galamb módjára (hószpei periszteran), Márk és János szerint mint galamb (hószpei periszteran), Lukács szerint galamb testének formájában (szómatikó ejdei hószpei periszterán) szállott le Jézusra. Azóta ha Jézus megkeresztelését lerajzolják, Jézus feje felett mindig ott a galamb s általában a galamb mindig mint a Szentlélek megérzékítése szerepel. Ennek az alapja kétségtelenül Lukács evangéliumában található meg.

Hogy Lukácsnak írott forrásai voltak, azt tőle magától is tudjuk. Azokból vette a galambra vonatkozó adatot is. Azt mondja Welhausen és Spitta, hogy Lukács e tekintetben helyesen értette meg a forrásait. De hogy melyek voltak azok a források, azt maig még senki se volt képes világosan megállapítani. Mások is ismerhették pedig ezeket a forrásokat, mert a Ebioniták evangéliuma „galamb formájában“, Justinus Mátyr egyik helyen „mint galamb“, másik helyen „galamb formájában“, a szir sinai szöveg „galamb formájában“, Cureton szir szövege „mint galamb“, a Pesitta „mint galamb“, illetőleg „galamb módjára“ kitételt használ.

A Máté eredeti héber feljegyzésének vélt Héberék evangéliuma azonban, melyből néhány latin és görög

töredéket Hieronymus őrzött meg, szószerint azt mondja: „Lön, hogy mikor az Ur a vízből feljött, akkor a Szentlélek teljes forrása reászállt és rajta pihent meg és így szólt hozzá: „Fiam, én az összes prófétákban téged vigyáztalak, vajha eljőnnél és megnyugodhatnám tebenned. Mert te vagy az én nyugodalmam, te vagy az én elsőszülött fiam, aki uralkodni fogsz örökké.“ — Itt egyetlen szó sincsen galambról. Hogyan került hát a galamb az evangéliumok szövegébe?

Spitta szerint úgy, hogy a forrás szót görögül kolümbétharnak fordították, mint a mivel a víz nagyobb tömegét, tehát a forrást is, a tavat is jelölték. Szerinte Lukács görög forrása így szólhatott: *hé kolümbéthra tú pneümatosz hagiú*, ami megfelel a Héber. Ev. szövegének. Lukács aztán félreértette a szót és kolümboszt olvasott és irt a kolümbéthra helyett.

Hát bizony ez kalandos magyarázat, mert a görög a forrást mindig pégének mondja s mert nemcsak Lukács értette félre ezt a kitételt. Másutt kell a dolog nyitját keresnünk.

Novatianus a de trinitate 29-ben azt mondja: „hic est, qui in modum columbae super eum venit“. Ugy, amint azt Máté is közli. A galambra tehát az írók csak a hasonlat kedvéért hivatkoztak. A Szentlélek galamb módjára, tehát simán, egyenesen, zajtalanul szállt le Jézusra, mint a hogyan a galamb szokott leszállni, hogy az ember szinte azt hiszi, leesett. Ezt a hasonlatot aztán könnyű volt félreérteni és érzékíteni.

Hogy Jézusban a Szentlélek teljessége jelent meg, azt János evangélista és Pál apostól sokszor hangsúlyozza. Amint Novatianus is mondja: „A Szentlélek egyedül csak benne volt teljes és egész . . . a Szentlélek teljessége Krisztusban forrásként volt meg, hogy belőle adományok és jötevések erein át áradjon szét“.

Raffay Sándor.

A protestantizmus hivatása.

Irtta és a nyiregyházi ev. Templom-Egyesület vall. estéjén felolvasta Zimmermann Rezső nyiregyházi főgimnáziumi tanár.

Zsilinszky Mihály, a magyar evangélikus világ egyik vezérférfia, egy nem régen megjelent művében a protestantizmus mai állapotát Kölcsey Ferenc ezen szavaival jellemzi:

„Más faj állott a kidőlt helyére,
Gyöngé fővel, romlott, szivtelen.
A dicső nép, mely tanult izzadni,
S izzadás közt hősi bért aratni,
Névben él csak, többé nincs jelen.“

Ezen mindenesetre súlyos ítélet egy, az egyház hű szolgálatában eltöltött élet gazdag tapasztalatai után szól hozzánk; s talán elég okul szolgál arra, hogy egyszer kivételképen, s épen ma protestáns voltunk és rendeltetésünk felől kissé elgondolkodjunk.

* * *

A hit.

Nos, vajjon hát hogy vagyunk a vallás alapjával, a hittel?

Banális, sőt nevetséges egy kérdés. De minek is 20-ik századbéli embertől ilyesmit kérdezni?

Hit, vallás, remény, szeretet. Isten, Krisztus: ki gondol ma ezekkel? Ott pihennek szegények a könyvtárak hős polcán; Voltaire, Darwin, Haeckel, Büchler, Nietzsche stb. régen oda száműzték; talán maguk a teológusok is félretették már őket. Csak kénytelenségből és kenyérkeresetből viszik a templomba, — mondják a 20-ik század fiai, a túleberek. De hogy a hit élő és ható legyen, hogy az embert minden cselekedetében irányítsa, a legnagyobb szenvedések elviselésére is képessé tegye és boldogítsa: ezen, mint elmúlt századok naiv gondolatán, már túl van a művelt emberiség: mondják a modern kor tudományának szintjén haladó, reális elmék. Akik pedig mégis beletévednek: azok vallási rajongók, pietisták, vagy, mint mostanában hallottam, vallási örületbe estek.

— Szegények! . . . Kerüljétek őket, de ne nevesétek ki; az még sem illik művelt emberhez! szólnak a hangadó vezérek.

. . . Hanem azért ti túleberek, ti reális elmék, ti hangadó vezérek, s ti rájuk hallgatók, ne örüljétek! A ti örömtők korai. Imé, nézzétek csak meg a ti nagy mestereteknek, Voltaire-nek halálát, aki egész életén át gunyolta és gyalázta Istent és Jézust. Betegségében az 51. zsoltár jutott kezeibe:

„Könyörülj rajtam Isten, a te irgalmasságod szerint, töröld el az én bűneimet!“ „Teremts bennem tiszta szívet óh Isten!“ „Ne vess el engem a te orcád elől!“

De ezt a vigasztalást már nem tudta Voltaire befogadni. Aggodalmában papot hivatott; majd egy apát s két tanu előtt aláírt egy nyilatkozatot, hogy megtagadja hitettségét, s ezt elküldötte a párisi érseknek; — de minden hiába. Azután megátkozta hasonló gondolkodásu barátait és orvosának odaigérte vagyona felét, ha még 6 hónappal meghosszabbítja életét. Minden késő volt, s be kellett látnia és éreznie, hogy egész élete a kárhozat szolgálata volt.

De hát ez régen volt. Hol volt még akkor az emberi tudomány?

Nos hát itt van a túleberek m stere: Nietzsche, aki miután egész életén át az Isten és Krisztus ellen tanított: halála előtt 10 esztendőig volt mint súlyos örült orvosi kezelés alatt, s utolsó megmaradt sorának valószínűség szerinti értelme az, hogy Isten felé fordult.

De ha ennek sem hisztek, higgyetek Darwin munkatársának Wallace Alfrédnek szavaiban, aki a darwinizmus szolgálatában eltöltött hosszú élet után, 87 éves korában, szellemi és testi erejének teljes birtokában ezelőtt két évvel többek között ezeket írta:

„Megfigyelték már önök a madár tollát? Én azt hiszem, a madártoll a természet remeke. A világon senki ember fia nem képes ilyet előállítani, de még hozzá legtávolabbról hasonlót sem. Egyik természettudós szerint a kócsagnak egyetlenegy tolla millió és millió részekből áll. A szára üres és horogszerű, — és szemformájú apró részek végtelen sokasága tartja össze. Anyaga oly könnyű, hogy egy ujjal ki lehet borzolni eredeti formájából; de a legkisebb fuvalomra ismét gyorsan összeállnak részei és eredeti formájukba rendeződnek. S e tollak egyaránt lég- és vízmentesek, az elképzelhető legtökéletesebb ruházatot alkotván. A földnek kétségtelenül a madár legkecsesebb lény. Az ember

a legkisebb madár röpülését, tollazatát sem tanulmányozhatja anélkül, hogy mélyeséges csodálatot ne érezzen. De hogyan nőnek? Mi a szépségük eredete?“

Mennél erélyesebben gondolkoznak az emberek afölött, amit megfigyelni képesek, annál jobban belátják, hogy az istentagadás (a materializmus) nem egyéb óriási balgaságnál. Persze, akiknek a hite megrendült, azok nyomban készek voltak azzal a következtetéssel, hogy a vallásnak vége, s hogy az ő okoskodásuk néhány láncszeme képes megfejteni a mindenséget és hogy az értelem eredete az iszapban, vége pedig a foszforgőzben van. Immár azonban a materializmus meg van halva minden intelligens emberre nézve. A jövő tele lesz csodákkal, megadással és nyugodt hittel, mely méltó lesz ahhoz a helyhez, melyet a teremtés rendszerében elfoglalunk.

Tágítanunk kell látóhatárunkon. Más lényeket is látnunk kell a mindenségben, nemesak önmagunkat. Ugy képelem, hogy az embertől fölfelé fokozatos emelkedés van a lények véghetetlen légióján keresztül a legfőbb Okig, Istenig, akit mi nem vagyunk képesek megmagyarázni. Ő általa, rajta keresztül működnek és ténykednek ezek.

„Imé egy fontos tudományos kutatásban elmerült élet végső eredménye: egy lángész csodálatos megtérése az Urhoz, ami teremtő és gondviselő Mennyei Atyánkhoz.“

És nekem ez a három példa is elég bizonyíték a vallás élő hatalmára, elég irányító arra, hogy lelkem nyugodalmát merre keressem, s hogy nyugodtan nézzem a vallást lenézők fölényes mosolyát.

* * *

Az erkölcs.

Látszólag erősebb alapon áll az a szerte hangzó tanítás, hogy azon erkölcsi eszmények, melyek szabályozzák a társadalom erkölcsi elveit és törvényeit, koránt sem állandók és mozdulatlanok, hanem korok és helyzetek szerint változnak, úgy, hogy ami ma szent volt, azt holnap talán lábbal tiporja a közitélet. Az első keresztes hadjárat eszméje az egész nyugati keresztényiség lelkesedésével indult meg az utólsók szégyenletes torzalakzataikkal tették esuffá a nagy eszmét. — A reformáció 300 esztendő európai háborút állott ki, míg kivivta létének jogosultságát, ma pedig a protestáns ifjak hideg közönnyel mennek el a templom és a vallás intézményei mellett. — Az első keresztyének minden új hívő mellé diakónust, presbitert, püspököt állítottak, hogy az új hívőt szent életre neveljék: ma pedig ugyan ki foglalkozik azzal, hogy a rá bízottakat szent, keresztyéni és Istennek tetsző életre nevelje? Ezernyi keresztyén közt a pap áll egyedül, tengernyi teendők áradatában elmerülve.

Ime tisztelt gyülekezet, ezek volnának azok a példák, melyek azt igazolnák, hogy az erkölcsi eszmények világában sincsnek álló csillagok, melyek örök változatlanóságban állnának az isteni eszmények megvalósítására törekvő emberi társadalmak előtt. De tisztelt gyülekezet, sem ezek, sem ezekhez hasonló példák nem igazolják a kívánt tételt; hanem csak azt igazolják, hogy a fent elsorolt, vagy más hozzájuk hasonló esetben bármi okból a társadalom hűtlenné lett előbb vallott és követet eszményéhez. Lemondott a Szentföld visszahódításáról, de ki tagadhatná, hogy maga az eszmény ma is oly felséges és tiszta, hogy keresztyén előtt nem lehet magasabb feladat, mint az, hogy a lehető

legszebb paradicsomává tegye a keresztyén világnak azokat a helyeket, ahol Krisztus szenvedett? Vagy: ma a protestantizmus alig fogja fel igazán a maga hivatását: de azért ki tagadhatná, hogy Krisztusban való élet a legtekélyesebb élet s hogy a protestantizmus, mikor Luther fellépésével 1517-ben a Krisztusban való élet módját kizárólag a Bibliára alapította, helyes nyomon indult; s hogy ma sem tehetünk egyebet, mint hogy ezt folytassuk? — Vagy végül: ma a vallásos életnek úgyszólván egyetlen tényezője a pap és temploma; de azért ki merné azt józanon állítani, hogy a Krisztus igaz követésére való nevelésnek nem sokkal jobb módja az, amikor minden keresztyén emberek mindennapi teendőjébe tartozik az, hogy embertársát igaz keresztyénné nevelje?

(Folytatjuk)

*) **Levél a szerkesztőhöz.**

Olvastam becses lapjának 51-ik számában a vallás és közoktatásügyi miniszteriumnak 171032/1912. sz. a. leiratát a lelkészi korpótléokra vonatkozólag. Míg ezen leirat, egyfelől hálával tölti el a lelkészek kebleit, hogy a kormány nehéz megélhetési gondjaikat korpótlékkal könnyíteni igyekszik, másrészt azon fiatalabb lelkészeknél, kik huzamosabb ideig mint segédlelkészek; tanító-segédlelkészek, vagy administratorok működtek; csak fájdalmat okoz; mert a rendelet csak a rendes lelkészi minőségben eltöltött éveket veszi tekintetben a korpótlék kiadásánál. — Sokan vannak, kik rajtuk kívül rejlő okok következtében sokáig káplánkodtak csekély fizetés mellett ugyanazon munkát végeztek, mint kik korán állásba, vagy jó állásba jutottak; s most nem elég, hogy késsőbb jutottak rendes lelkészi állásba; hanem még annak káros utóhatásait is élvezzék a korpótléknál!?

Ismerek a református kartársak között, kik min tanító-segédlelkészek működtek sokáig, s csak pár évvel ezelőtt jutottak rendes lelkészi állásba, hát ezek is elveszítsék a rendes lelkészi szolgálat előtt eltöltött éveket!?

Én azt hiszem, hogy a kápláni minőségben eltöltött szolgálatunk is rendes lelkészi szolgálat volt, legfeljebb csak egy kérdés tisztázandó; vajjon a felavatástól, vagy a 24-ik életév betöltésétől, vagy pedig az egy kápláni év betöltésétől számítják-e a rendes szolgálati éveket? E három közül bármelyik időpontot választják is, mindegyik igazságos.

Ha tényleg csak a rendes lelkészi szolgálati éveket számítják a korpótlék alapjául, úgy azt hiszem sok lelkész-társam hő kérését tolmácsolom, mikor egyház és világi Urainkat arra kérem, sziveskedjenek a magas kormányznál közbenjárni, hogy a korpótlék kiadásánál az utolsó 10 vagy kevesebb szolgálati évi beszámításnál a segéd és helyettes lelkészi szolgálati évek is figyelembe vétessenek.

*) Erre a levélre legközelebb részletesen térünk, most csak annyit, hogy ezen álláspontot a magunk részéről is teljesen jogosnak és helyesnek tartjuk.

Szerk.

Hisz beszámítják a tanítóknál a segéd- vagy helyettes tanítói éveket; a szolgabirónál a közigazgatás terén eltöltött összes éveket, még a gyakornokit vagy irnokit is, melyeket a közigazgatás terén szolgáltak. Így van ez a biráknál s az összes megyei tisztviselőknél!

Hiszem, hogy a magas kormány jogos és méltányos kérésünket teljesíteni fogja s hiszem, hogy ha világi és egyházi Uraink esetleg e lap hasábjain belül velünk tudatják, hogy mikor tisztelegnek a kormánynál — ha azt jónak látnák, közülünk is számos lelkész felutazna Budapestre, hogy a küldöttségben részt vegyen.

Soraím szives közléseért előre is hálás köszönetet mondva, vagyok nagytiszteletű Lelkész urnak hive.

Majos, 1912. dec. 31-én.

Szücs Imre
ev. lelkész.

IRODALOM.

Lapunk múlt évi utolsó számában megjelent egy rövid bírálati ismertetés Kiss Béla lelkésztestvérünk „József története” című verses munkájáról, a mely cikk meglehetősen dicsérőleg nyilatkozott ezen műről. Ünnepek alatt nem volt időnk a beküldött füzetet elolvasni s a beküldött ismertetést — sajnálatunkra — jóhiszeműleg közzétettük. Most, hogy a füzetet elolvastuk, látjuk, hogy az a beküldött bírálat többet dicsért meg, mint a mennyit szabad lett volna, mert bizony sok kisebb nagyobb hibája van ennek a verszetnek. Az egyik s legfontosabb az, hogy nem is bibliahű s kifejezéseiben pedig nem korhű, hanem úgy állítja be a történetet, mintha az ma egy falusi helyen történt volna meg. Igaz, hogy ez által talán a gyermekek előtt könnyebben érthetővé tesszük a történetet, de bizony ez a törekvés a mű rovására is megy. Második főhibája, hogy a túl népiesség után való törekvésében itt ott igen furcsa értelmű mondatokat ír be a szerző, a melyeknek ott semmi értelme nincs. De nem akarunk részletes bírálatot mondani, csak jelezzük, hogy a multkor közölt cikk tudicsérő volt s mint *komoly* s az *igazságot* feltétlenül szolgáló lapnak ezen jóhiszemű tévedésünket rectificálni kötelességünknek tartjuk. Sajnáljuk, hogy Kiss Béla testvérünk *verses* munkáját nem tudjuk oly becsesnek tartani, mint az ő *prozában* megírt komoly cikkeit. N.

Kalászkok az élet kenyéréhez.

Gyüjti: S. Ö.

3. Skóciát magas hegységei jellemzik, melyek tele vannak meredek sziklafalakkal és tatóngó mélységekkel. Egy ilyen sziklafalon, félelmes mélység felett gyönyörű piros virágsomó pompázott. Néhány arra utazó idegen szerette volna a szép virágokat, azért odahív-

tak egy juhászbojtárt s nagy jutalmat ígértek neki, ha kötélen leereszkedik a virágokért. „Szívesen — felelé a fiu — ha atyámat elhívjátok s ő tartja a kötelet.“ Erre elhívták édes apját s a fiu rettegés nélkül lebo-
csátkozott a mélységbe a szép virágokért.

Ragadjuk meg mi is azt a kötelet, amelyet Isten nyújt felénk szent ígéréiben. Bizzunk egyedül Ő benne, mint szerető mennyei atyánkban, akkor nem kell ret-
tegnünk semmiféle veszedelemtől s nem árthat nekünk semminemű szerencsétlenség.

Tiszteletteljes válasz az Ev. Lap szerkesztőségének.

Egész röviden óhajtunk az Evangelikus Lap I számában közölt „Előfizetőinkhez“ című cikkekre válaszolni. Mi akkor, a midőn azt állítottuk, hogy „az Órálló az egyedüli, a mely mellékes szempontok nélkül a közegyház érdekeit szolgálja egyedül“, sem kérkedni, sem lap-társainkat sérteni nem akartunk, csupán szilárd meggyőződésünknek és egyszersmind további célunknak is óhajtottunk kifejezést adni. Hiszen azok a mellékletekintetek, a melyekre céloztunk, lehetnek igen tiszteletreméltók. Hogy pedig a magunk lapját és annak irányát egyetemesebbnek tartjuk, mint a másik lapét, azzal még semmiféle sértést nem követtünk el és nem is akartunk elkövetni. Ennélfogva minden nagy hangu visszautasítás kárba veszett. Nem egyszer s a kifogásolt cikkben is elismertük az Ev. Lap igen tisztelt Szerkesztőjéről azt, hogy „derék és tiszteletreméltó erő kifejtését végzett;“ ellenben ő rólunk még soha sem ismerte azt el, sőt mindig lekicsinylés, gúny és ehhez hasonló volt eddig osztályrészünk. Pedig ép ez az, a mi — nagy és őszinte sajnálatunkra — kizárja azt, hogy a közegyház érdekeit egymás mellett, sőt sokszor egyesült erővel egymást megértve és megbecsülve szolgáljuk.

Budapest, 1913. jan. 9-én.

Az Evang. Órálló szerkesztősége.

B E L É L E T.

Köszönet. Ntű Veres József esperes ur a kedvezményes vasuti jegyekért befolyt összegből 50 (ötven) koronát a lelkészfiak egyesületének juttatott. A midőn ezen újabb adományát a nyilvánosság előtt nyugtatom, egyszersmind szíves köszönetet mondok a ntű urnak ezen adományáért is

Pozsony, 1913. jan. 4-én.

Okályi Adocz
intézeti ügyvivő.

Hálás köszönet Mintegy három hónappal ezelőtt a nyitrai evangelikus fiókegyház segélykiáltást hallatott. Kérte a lelki rokonokat és ntű egyházakat, hogy ment-
sék meg őt a végpusztulástól, segítsék megépíteni evang. templomát. S ime bebizonyult, hogy amint szerető anya a leggyámoltalanabb gyermekét a leggondosabb ápolásban részesíti, úgy egyházaink és hitsorsosaink is ezt a segélyre leginkább szoruló elárvult ev. fiókegyházat a legáldozatkészebb támogatásban részesítették mert e rövid idő alatt közel 4000 (négy) ezer koronát nyújtottak át neki. Oly hatalmas összeg, aminőről mi árvák álmodni sem merésztünk. Isten áldja meg a jó kedvű adakozókat ezért, mert hitünkben is megerősítettek, reményeinkben is meggazdagítottak bennünket. Mert őszintén bevalljuk, hogy az actió kezdetén többen az u. n. „Minek-a“, vagy a „Má mög . . . a“ párthoz huztunk, de mos egy szívvel lélekkel ama seregbe álltunk, melynek jelszava „Bátran előre, a Jézus nevében“. Assakürt (Nyitra.) 1913. jan. 3.

Hitrokoni udvözléssel a fiókegyház nevében

Zathureczky László
ev. lelkész.

Rövid hírek a kultuszminisztériumtól. Örömmel értesültünk arról, hogy Barkóczy báró a kultuszminisztériumtól véglegesen megvált. Most egyelőre nyolc hónapi szabadságra megy a báró, de ezen szabadságának lejártá után nem tér többé hivatalába vissza, hanem nyugdíjba megy. Vajjon ki és mikor fogja helyre hozni azt a sok kárt, amelyet a protestantizmus miatta szenvedett? — Balogh Jenő államtitkárnak igazságügyi miniszterre való kinevezése befejezett dolog, így ő is otthagya a kultuszminisztériumot. Vezérhelyen foglalkozunk megüresedett állásával. Itt csak annyit regisztrálunk, hogy egyik evang. vallású képviselő, Osztrólczy Géza neve is kombinációban van, mint egyik jelölté az államtitkárságra. — Az igazság is azt hozná magával, hogy most evangelikus vallású államtitkár legyen, s csak örvendeni tudnánk annak, ha Osztrólczy lenne az.

Lelkészválasztás. A pribilíniai (Liptóm.) ág. h. ev. egyház m. évi december 29-én tartott közgyűlésében Rizus Mártont, modori segédlelkészt egyhangulag választotta meg lelkészévé.

Lelkészválasztás. Folyó hó 5-én tartott lelkészválasztó közgyűlésen a kiskőrösi ev. egyházközség 3 pályázó közül 317 szavattöbbséggel a nyugalomba vonult lelkész fiát, ifj. Blázy Lajos muránynhosszuréti lelkészt választotta meg lelkészévé.

A Felsőőri gyülekezet. (Vasm.) legközelebbi közgyűlésén évi 400 korona drágasági pótlékot szavazott meg lelkészének Geistlinger Pálnak. Ez nagy elismerés a lelkész iránt, aki még csak néhány hónapja van Felsőőrött s már is ennyire meghódította hiveinek szívét, de dicséret magára a gyülekezetre nézve is, amely ezzel másoknak is követendő példát mutatott.

Lelkészbeiktatás. Az *ujvidéki* népes gyülekezet megválasztott lelkészét, *Fábry János* Bertalant a közel mult napokban iktatta hivatalába *Wagner Gusztáv* Adolf bácsi főesperes. A beiktatás a szabad kir. város közönségéhez mértén ünnepélyesen foly le és emelte annak fényét az egész városi tanácsnak, az összes felekezetek lelkészeinek, a hatóságok, intézetek és testületek vezetőinek és küldöttségeinek, valamint a híveknek nagyszámu részvétele, hihető, hogy e nagy gyülekezet, amely felebbezés folytán sokáig pap nélkül volt, most már a béke uralma alatt fejlődni, erősödni fog.

Kalászkok az élet kenyeréhez című rovatunkban a kartársak gyakorlati szükségletének akarunk szolgálni, amennyiben ezen apró történetkéket egyszer-mászor jól értékesíthetik az igehirdetésnél. A rovat vezetője mindenfelől *gyűjtőgeti* a kalászkokat s szívesen veszi, ha mások is szolgálnak ilyenekkel. Szeretnők, ha a magunk s olvasóink épülése végett is az évfolyam minden számában hozhatnánk egy-egy kalászt. Olvasóink közül már többen oda nyilatkoztak, hogy ezt szívesebben olvassák, mint esetleg egy-egy hosszú lere eresztett elmélkedést.

Nyilvános felhívás és kérelem. Ismételten is felkérem kedves lelkésztársaimat s általában mindazon urakat, akikhez az orosházi *Székács szobor* gyűjtő ive megküldetett, hogy a gyűjtött összeget, a gyűjtő ivvel együtt, *Kovácsik János Népbanki vezérigazgató úrhoz* Orosházára küldeni szíveskedjenek. Tájékoztatásul közlöm, hogy eddig — minden kiadást levonva — 7500 korona gyűlt össze a Székács szoborra. Lehet reményünk, hogy a nagy Székács emléke feltett célunk szerint meg lesz örökítve; lesz evang. püspöknek is szobra Magyarországon.

Orosháza, 1913. jan. 1.

Kovács Andor
ev. lelkész, szoborbizotts. elnök.

Rendkívüli egyházkerületi közgyűlés. A dunán-inneni egyházkerület január 22-én Pozsonyban rendkívüli közgyűlést hívott össze, a melynek főtárgya a Laszkary Gyula halálával megüresedett kerületi felügyelői állás betöltése. A püspöki hivatal e közgyűlésre a következő tárgysorozattal bocsátotta ki meghívóját: jan. 21-én d. u. 5 órakor gyűlési előértekezlet a theol. akadémia disztermében; jan. 22-én délelőtt 9 órakor gyászistentisztelet bold. Laszkary Gyula ker. felügyelő emlékére a pozsonyi evang. nagytemplomban; délelőtt 10 órakor rendk. közgyűlés a lic. tornacsarnokában következő sorrenddel; 1. Határozat hozatal az egyházkerületi felügyelői szék betöltésére. 2. Esetleges indítványok, felterjesztések, beadványok. 3. Jegyzőkönyv hitelesítése. — A közgyűlést dr. Baltik Frigyes püspök és a hivatalában legidősebb esp. felügyelő: Lepossa Dániel hiyták össze. Kosztolányi Sándor baresi esperes. felügyelő magas korára való tekintettel a helyettesítést nem fogadta el.

Kanonika vizitáció Liptóban. *Geduly Henrik* tiszakerületi püspök tudatta az esperesi hivatal révén a liptói esperességi egyházakkal, hogy a jövő tavasszal hivatalosan meg fogja azokat látogatni. A lelkészi hivatalok tartoznak február végéig elkészíteni a vizitációs jegyzőkönyveket.

Lelkész Egyesület. Mult év novemberében megalakított Lelkész Egyesületünk elnöke és titkára a mult napokban küldték szét az egyesületbe való belépésre szóló felhívásukat. A felhívás az alapszabályokkal együtt az összes lelkésztestvérekhez, a theol. akad. tanárokhoz és vallástanárokhoz ment el. — Lelkésztestvéreink közül már is számosan küldték a titkárhoz vissza az általunk aláírt belépési nyilatkozatot. Még pedig a bányai egyházkerületből 25-en, a dunán-inneni kerületből 12-en, a dunántuli kerületből 22-en, a tiszai kerületből 16-an; vagyis összesen 75-en. Ha ezen számhoz hozzá vesszük azokat, akik az alakuló közgyűlésen jelentettek be belépésüket, de még a belépési nyilatkozatukat nem küldték be, amit különben csak a forma kedvéért szükséges kérnünk, úgy január 9-éig egyesületünknek összesen 114 tagja van. Szeretetteljes tisztelettel kérem a lelkésztestvéreket, hogy a belépési nyilatkozatokat — hogy akciónkat mielőbb megkezdhesük — mielőbb elküldeni kegyeskedjenek s Egyesületünknek a világi urak sorából pártoló tagokat gyűjtösek.

Noszkó I. titkár.

Miniszteri közrendelet. A vallás és közoktat. minisztérium valamennyi alárendelt hatóságához intézett 1912. évi december 24-én kelt körrendeletének másolatát megküldte püspökeinkhez tudomás és a lelkészkedő papság, valamint a tanítószék körében esetleg leendő megfelelő közzététel végett. Közöljük ezt mi is tudomásvétel céljából. A rendelet szövege a következő: A m. kir. belügyminiszter ur f. évi dec. hóban 1715. sz. a. kelt átiratában arról értesített, hogy mindazon magánügyének, hatósági alkalmazottak és közegek részére, kik: 1. az 1909. évi II. t. c. 2 ik §-ának b. pontjában óvadék tételére kötelezett férfi személyek jogosulatlan kivándorlását, illetőleg ilyen célból való utra kelését olyként jelentik fel, hogy annak alapján az utra kelést egyén elfogható; 2. kik bárkit az 1909. évi II. t. c. 37, 38 és 41 §§ aiban részletezett büntetendő cselekmények miatt feljelentenek, minden egyes feljelentett egyén után, ha a feljelentett jogerősen elítéltetett, további intézkedésig 8 korona jutalmat engedélyez. Ezen jutalmaknak kiutalványozása iránt az érdekeltek kérelmére a közigazgatási hatóság által esetről esetre teendő előterjesztések alapján fog a m. kir. belügyminiszter ur intézkedni. Felhívom a címet, hogy fentieknek saját hatáskörében megfelelő módon leendő közhírré tétele iránt haladéktalanul intézkedjék. K. m. fent. Dr. Náray Szabó Sándor sk. államtitkár.

Franciaország. Hogy mennyire sülyedt Franciaország erkölcsi tekintetben a legutolsó évtizedek alatt, arról a következő „beszélő számok“ tanuskodnak: Az

analfabéták száma 1870. évtől 1910-ig 14%-ról 30%-ra emelkedett; a szökevények (dezentorok) 1880—1910-ig 4000-ről 160.000-re; az engedelmisség megtagadásának esetei 1898—1910-ig 7000-ről 70.000-re; a házassági elválások száma 1884-től 1906-ig 124-ről 12.575-re, kiskorú elítéltek száma 13.000-ről 30.000-re; öngyilkosságok száma 5000-ről 9000-re, az elmebajosok száma 11.500-ről 85.000-re emelkedett. És ez mind dacára annak van így, hogy 1870-ben az állam a közoktatásra 100 millió frankot áldozott, holott 1910-ben kiadott ugyane célra 350 millió frankot. — A folyóirat, amely e statisztikát hozza, e rettenetes sülyedést a vallástalan iskolai nevelésnek tulajdonítja.

Jubileum. Bohus Pál apáczai lelkész, kir. tanácsos, a brassói ev. magyar egyházmegye főesperese lelkészkedésének 25-ik éves évfordulóját f. hó 27-én érte meg, mely napot a család — a jubiléus határozott kívánatára, — csendben, minden zaj nélkül ünnepelt meg.

Kiadó értesítése. Lapunk mult évi tartalomjegyzéke a nyomdában munkában van, a legközelebbi számmal a olvasóinknak megküldjük.

Csegey Gusztáv alapítványára: Klauzer László ev. lelkész (Topolyhanuszfalva) küldött 20 koronát. Nyugtázzuk ez összeget azzal, hogy ezentul minden e célra szánt adomány az eperjesi kollegiumi igazgatója: *Draskóczy* Lajos theol. akad. tanár ur címére küldendő.

A németországi Gusztáv Adolf egylet köréből. A Gusztáv Adolf egylet, a melynek segítő kezét magyarországi egyházaink is számtalanszor tapasztalták, az évi rendes közgyűlést Pozsonban tartotta szeptember 24—26-án. Évi bevétele volt 2.168.318 márka, melyből segélyekre kiadott 1.913.827 márkát. Most 2257 egyházat gondoz. Működésének kezdetétől (1832-től) máig a Gusztáv Adolf egylet 56 millió márkát adott ki szegény egyházak felsegélyezésére. Ez évi nagy szere tetadományát egy erdélyi szász egyház: Peschendorf kapta és pedig 22.030 márkát.

Az Ev. Theoi. Otthon köréből. Tiszai evang. egyházkerületünk eperjesi Theol. Otthon javára a f. tanéveleje óta a házipénztárnál a következő szives adományok folytak be: Ózdi ev. egyház 20 K, Tatraaljai ev. egyházmegye 10 K, Nagyszalóki ev. egyház 10 K, Pazdicsi templom hangversenye 20 K Rimaszombati egyet. prot. főgim. ifj. gyámintézete 20 K, Lőcsei ev. egyház 10 K, Bácsi ev. egyházmegye 100 K, Nándrási ev. egyház 5 K, Pestmegyei ev. esperesség 20 K, Alberti-Irsai Takarékpénztár 20 K, Jeszenszky Nándor nagybecskereki ev. lelkész 10 K, Budaméri ev. egyház 10 K, Sárosi ev. egyházmegye 200 K, Zólyomi ev. esperess. alapítv. I. félévi kamatja fejében 80 K, Nyiregyházi ev. egyház 200 K, Fancsali ev. egyház 5 K, Eperjes és vidéki ev. egyház 20 K, Leopoldia-

num adománya 200 K, Laposi ev. egyház offertórium 10 s egy egyházm. törvényszéki tárgyalás alkalmából Hajdu János kiérd. esperes 20 K, dr. Körtvélyyessy Dezső törvényszéki bíró 20 K, dr. Kakusz Béla ügyvéd 10 s dr. Topperczér Géza ügyvéd 10 K. — Amidőn e szives adományokat hálás köszönettel nyugtázom, nem tagadom, hogy legujabban nagyon gyéren folynak be főleg tiszakerületünk egyházközségei rés.éről az adományok. Ez a körülmény indította „egyházkerületünk Józsefét:“ Geduly püspök urat is arra, hogy a legujabb püspöki körlevelekben 3 egyházk. közgyűlés egyhangu határozata értelmében újabb meleg és buzdító felszólítást is intézett az Otthon egyházközségeinkenti, lehetőleg évi költségvetésszerű segélyezése tárgyában az esperes és lelkész urakhoz. Kérjük annak megszívlelését. Eperjesen, 1913. jan. 9.

Dr. Szlávik Máttyás
felügyelő tanár.

Sajtóhiba. „A diakónusok intézményéről“ irt cikkben több kisebbszerű sajtóhiba mellett az 5. oldal első hasábján alulról a 22. sorban a „bibliai“ után kimaradt az „óra“ szó, miáltal az egész értelmetlenné lett. Az illető mondat helyesen így kezdődik: A hetenkénti „bibliai óra“ ép úgy mint az „előadási estély“ stb

Szerkesztői üzenetek.

V. E. K. Felsőözor. A beküldött összeggel a lap díja az 1912. év végéig ki van egyenlítve. Üdv.

Támadó. Az evangélikus egyházi élet utolsó számában közölt „figyelemzés“re beküldött cikkét, amely szerint sok lelkészársnak nevében is nevezett lap ezen figyelmeztetését, hogy „mindazokat, akik lapunknak ezt a számát is elfogadják, előfizetőnek tekintjük és nekik a lapot ezután is megküldjük“, erőszakoságnak tartja s erős kifejezésekkel elítéli, nem közöljük. Azon kérdésre pedig, hogy „az Órálló is így szokta előfizetőit gyűjteni?“ csak az a tiszteletteljes válaszuk, hogy soha senkinek nem küldtük lapunkat, aki azt nem kérte, kivéve, ha itt ott a feleslegből egy néhány helyre mutatványszámot küldünk, de ezt a címszalagra e szóval „mutatvány“ mindig jelezzük is s legfeljebb egykét számmal tisztelgünk. — Ha a lapot nem akarja megtartani, tessék egyszerűen visszaküldeni, kellemetlenkedni azonban felesleges. Üdv.

Többeknek: A mostani címszalagok június végén fognak elfogni, addig méltóztassanak így lapunkat elfogadni, amint jár; július elejétől kezdve a felszólalásokat figyelembe vesszük s a lapot azoknak, akik kívárlják, nevükre címezve küldjük.

B. G. Nemeskér. Szives levelében és beküldött cikkében kifejezett kívánságokat egy igen csekély különbséggel szintén valljuk. Mint látni méltóztatik lapunk mai számában is van már erről szó. De a sajtó agitáció mellett meg kell mozdulnunk mindannyiunknak a református testvérekkel együtt s döngöztünk azt a kaput, amely a miniszter füléig és szívéig vezet. — Most járjuk a miniszteriumot, hogy azt a korpótlék törvény tervezetét, amely már állítólag kész, s csak a prot. papságra vonatkozik, megismerhessük. Ennek ismerete nélkül bajos az akciót megindítani. De ha ezt megismerni sikerül s látjuk benne a cikkében felsorolt hiányokat, okvetlen fogunk ezek ellen dolgozni s agitálni. Azt, hogy a korpótlék a szolgálati évek elsejétől számítható s hogy az

5—10—15 stb. évi szolgálat betöltésének napján legyen esedékes a korpótlék, követeljük; de abban, hogy az alapfizetés 2400 koronában állapítsák meg, ebben rem értünk egyet, mert mi Veres József lelkészegyesületi elnökkel azt valljuk s azt követeljük s amíg el nem érjük, addig nem nyugszunk, hogy a lelkési fizetés minimuma a középiskolai tanárok fizetésével tétessék egyenlővé. — Szívélyes üdvözet.

A **Vasárnapi Ujság** január 5-iki száma gazdag tartalommal jelent meg. A hét nagy eseményei, vers, novella, regény, irodalom, művészet, tudományos imertetés, vegyes közlemények s képek teszik színessé és változatosá a lapot, melynek előfizetési ára negyedévre 5 K, a „Világkrónika”-val együtt 6 K. Megrendelhető a „Vasárnapi Ujság” kiadóhivatalában (Budapest IV., Egyetem-utca 4). Ugyanitt megrendelhető a „Képes Néplap”, a legolcsóbb ujság a magyar nép számára félévre 2 K 40 f.

A szerkesztésért felelős: NOSZKÓ ISTVÁN laptulajdonos.

Pályázatok és hirdetések.

Pályázat. Segédlelkésket keresek. Szolgálati nyelv magyar-tót. A feltételeket levélben közlöm. Békéscsaba, 1912. dec. 29.

Csepregi György
esperes.

2—2.

Pályázat. Tót nyelvben jártas segédlelkésket keresek. Az állás azonnal elfoglalható. A feltételeket levélben közlöm.

Szarvas, 1913. jan. 7.

Kello Gusztáv
ig. lelkész.

2—1.

Pályázat. Káplánt keresek. Szolgálati nyelv magyar és tót. Fizetés: egy butorozott szobából álló lakás, teljes ellátás — mosáson kívül, — készpénz: kongruával s mellék jövedelemmel együtt 920 korona. Az állás f. évi július 1-én esetleg később foglalandó el.

Az állást elnyerni óhajtok szíveskedjenek alólirott-nál mielőbb jelentkezni.

Mezőberény, 1913. január 6-án.

Jeszenszky Károly
ev. lelkész

2—1

Pályázat. A nyiregyházi egyház pályázatot hirdet két segédlelkési állásra, amelyek javadalma egyenként 2000 K készpénz, lakás, fűtés és világítás, és mintegy 200 K-ra tehető mellékjövedelem.

Az alkalmazandó segédlelkészek kötelezettsége: a folyó évben érvénybe lépett helyi munkamegosztási szabályzat értelmében az egyházi teendőben való közreműködés. Jelentkezések f. hó 22-ig alólirott-hoz intézendők.

Kelt Nyiregyházán, 1913. jan. 4.

Geduly Henrik
püspök, igazgató-lelkész.

2—1

Pályázat. A dunaegyházai (Pestm.) evang. népiskola III-ik kántortanítói állásra.

Fizetés: Lakás és kert, készpénzben: 690 korona, 8 hold föld vagy helyette 160 kor. Minden tanítványtól 42 f. Ismétlősök tanításáért minden második esztendőben 40 K. a községtől. Széna váltás a községtől 54 K. Stóla fejében minden harmadik héten: kistemetésért 40 fill. nagy temetéstől 70 f., bucsuztatóval 1 K 68 f. fizetés kiegészítés az államtól 37 K.

Az állás a választás után azonnal elfoglalandó

Szolgálati nyelv: magyar és tót.

Pályázati kérvények kellően felszerelve f. év jan. 19-ig alólirott-hoz küldendők.

Soltvadkert, (Pestm.) 1913. jan. 3.

Kruttschnitt Antal

alesperes

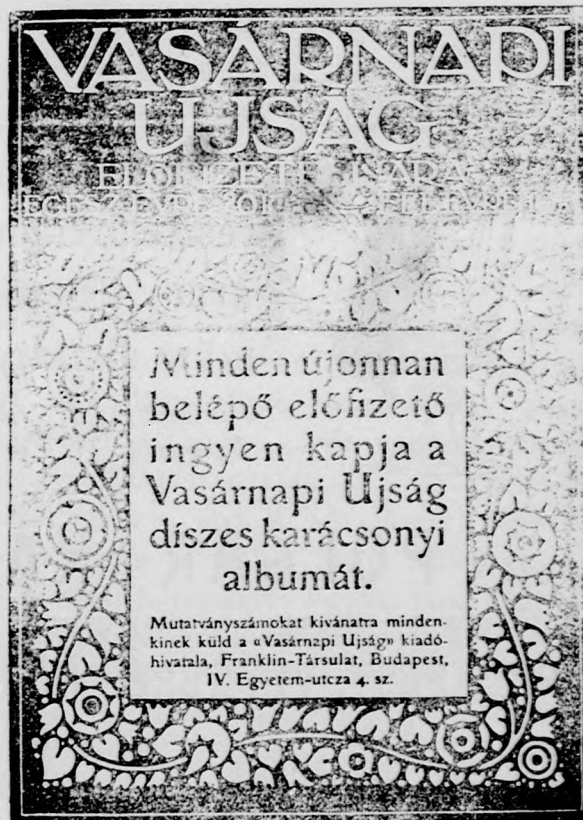
2—1

Magyar Evangélikus Egyházjog.

Irta: Dr. Mikler Károly, az egyházjog egyetemi m. tanára eperjesi evang. jogakadémiai dékán, a tiszai egyházker. vil. jegyzője.

Ev. lelkészek és egyéb egyházi tisztviselők, valamint evang. iskolák megrendelhetik 15 kor. bolti ár helyett 10 korona kedvezményes áron a szerzőnél.

A 772 lapra terjedő mű kiterjeszkedik egyházunk alkotmányának történetére, a jogforrásokra, egyházunk és az állam, valamint a hazai felekezetek közötti viszonyra egyházunk mai alkotmányára és közigazgatási jogára s kimerítő belülsoros tárgymutatója segítségével mindazokról a jogkérdésekről azonnal tájékoztatást nyújt, a melyekkel lelkész vagy más egyházi tisztviselő az egyházi közigazgatás terén nap-nap mellett találkozók.

NOVOTNY ANTAL
harangöntőde és
vasharanglábgyár
**Temesvár, Gyár-
város.**

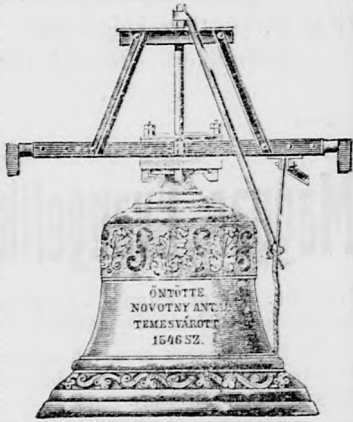
Ajánlja magát több évi szavatolás mellett régi harangok újraöntésére, valamint új harangok és teljes harangcsoportok előre meghatározott hangok utáni elkészítésére. — Különösen ajánlja saját találmányu

**új modoru áflyukasz-
foff harangjait,**

melyek felső részükön a hegedűéhez hasonló 8 alakú nyílásokkal vannak ellátva s ezért erősebb, terjedelmesebb és mélyebb hangnak, mint a régi modoruk. Ily szerkezetű 327

kgos harang hangban egyenlő 461 kgos régi modoru haranggal. Ajánl továbbá forgatható vertvas koronákat, régi harangok ilyenekkel való újra szerelését és vertvas haranglábakat.

Költségvetések és képes árlapok díjmentesen szolgáltatnak. — Az 1896. orsz. kiállításon milleniumi nagy éremmel kitüntetve.

Orgonaépítési müintézet

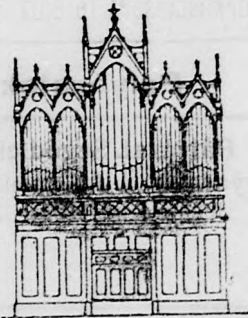
Rieger Ottó

hazánk legnagyobb orgonájának (a király orgonájának a koronázási templomban) alkotója, villamos gépekkel berendezett cs. és kir. udvari orgonagyára

Budapest, X., Szigligeti utca 29. szám.

Cs. és kir. udvari szállító, a Ferenc József-rend lovagja. A **párisi, bécsi, stb. kiállításokon kitüntetve.** —

Kedvező fizetési feltételek mellett kiváló tiszta légnyomású csőrendszerű (pneumatikai) tartós, nemeshangu orgonákat szállít. 38 év óta 1600 orgonát — köztük a **király orgonáját** amely mű **80 változatú és villanyerőre** van berendezve — szállított. — Mindennemű **orgonajavítást** és **hangolásokat** lelkiismeretes pontossággal teljesít

☒ Tervezeteket és mintarajzokat ☒
☒ kívánatra díjmentesen küld. ☒

Pontos és legjobb **órák** 5 évi jótállásra!

Egyházi szentedények, úrvacsora-kelyhek, keresztelő kannák oltári gyertyatartók borkanecskók. Arany és ezüst ékszerek, evőeszközök, china-ezüst disztárgyak részletfizetésre is kaphatók.

Javításokra s vidéki megrendelésekre különös gondot fordítok. Árjegyzék 2000 rajzzal ingyen és bérmentve.

POLGÁR KÁLMÁN,

műórák és ékszerész, az ev. ref. egyházak szállítója.

BUDAPEST, VI., TERÉZ-KÖRUT 5. SZ. I. EM.

Pontos kiszolgálás!

Jutányos árak!

Boros nyomda, Rákosliget Budapest mellett.